

Vårt felles forsvar

Å sikre trygghet og frihet for folket er vår viktigste oppgave. Sikkerhet danner fundamentet alle andre samfunnsoppgaver hviler på. De siste årene har det sikkerhetspolitiske landskapet endret seg. Norge trenger et sterkt forsvar tilpasset den nye situasjonen, moderne utrustet og med høykompetent personell. Arbeiderpartiet har startet arbeidet med å styrke Norges forsvarsevne og samfunnets motstandskraft. Vi skal sørge for at vi har et sterkt forsvar som vil ivareta Norges sikkerhet, trygghet og handlefrihet, våre interesser og verdier.

Russlands ulovlige angrepskrig mot Ukraina har gjort det ettertrykkelig klart at vi har et naboland med få skrupler når det gjelder evne og vilje til maktbruk. Den folkerettsstridige invasjonen markerer et varig brudd med Vesten og har tydeliggjort trusselen Russland utgjør mot nabostater og våre allierte. Den forverrede sikkerhetssituasjonen nødvendiggjør et forsvarspolitisk taktskifte. Det betyr at vi må prioritere økte bevilgninger til Forsvaret, selv om det vil kunne ha innvirkning på andre satsningsområder. Vi må styrke Forsvarets evne til å håndheve norsk råderett i hele vårt territorium til lands og til havs.

I en stadig mer usikker verden, er det viktig at vi bidrar til økt samarbeid og styrket forsvarsevne. NATO er en hjørnestein for norsk sikkerhet, og russisk aggresjon har tydeliggjort betydningen av å være del av en sterk forsvarsallianse. Fellesskap forplikter, ikke minst i sikkerhetspolitikken. Arbeiderpartiet gikk derfor til valg på at vi ville slutte opp om NATOs toprosentmål. Regjeringens konkrete og ambisiøse forpliktelse til at Norge skal innfri NATOs toprosentmål innen 2026 innebærer en historisk satsning på Norges forsvar.

Arbeiderpartiet har gjennom historien vært opptatt av å modernisere og fornye det norske forsvaret. For oss er det viktig å ha et sterkt forsvar, som er tilstede i hele landet, som kan håndheve norsk suverenitet, ivareta våre allianseforpliktelser og bidra til stabilitet i våre nærområder. Utviklingen av innen romvirksomhet knyttet til forsvaret er i rask utvikling. Norge har et viktig fortinn knyttet til kompetansemiljøet på dette i nord. Vi mener at forsvarets i størst mulig grad skal være likt organisert i fred, krise og krig. Nordområdene er Norges viktigste strategiske satsningsområde, særlig løftet fram under den rødgrønne regjeringen. Den nye sikkerhetspolitiske situasjonen styrker vårt behov for å være aktivt tilstede i nord. Dette forutsetter at vi sørger for at forsvaret vårt har et sterkt tyngdepunkt i nord, inkludert viktige ledelsesfunksjoner. Beredskapen på politihelikopter må sees i sammenheng med den sikkerhetspolitiske situasjonen. Vi bidrar til lavspenning i våre nærområder gjennom norsk tilstedeværelse og ved å opptre tydelig og forutsigbart.

Norge er et langsstrakt land med store land- og havområder. Det gjør det enda viktigere å sikre at vi har et operativt og slagkraftig forsvar med god situasjonsforståelse. Da må vi i tillegg til å styrke land-, luft- og sjødomenene også videreutvikle våre kapasiteter i digitale rom og verdensrommet. Verden er inne i en teknologisk revolusjon med store konsekvenser for både vårt eget forsvar og trusselbildet vi står overfor. Norge utsettes allerede for daglige trusler i det digitale rom. Selvstyrte våpen, kunstig intelligens, posisjoneringsteknologi, nye materialer og biologiske og medisinske gjennombrudd vil kunne forandre kriger og

konflikters vesen. For å kunne håndtere nye og mer sammensatte trusler trenger Norge et mer moderne utrustet forsvar med høykompetent personell.

Menneskene er Forsvarets viktigste kapasitet og ressurs. Det er viktig for Arbeiderpartiet at de forsvarsansatte har gode rammevilkår. Fagforeningene er viktige for å sikre medbestemmelse og gode beslutninger til det beste for både de ansatte og forsvaret. Arbeiderpartiet sier nei til omfattende privatisering av Forsvarets støttefunksjoner. Samtidig trenger Forsvaret flere folk. De neste årene er det nødvendig med en betydelig bemanningsøkning i de operative avdelingene for å forbedre Forsvarets reaksjonsevne og utholdenhet. Arbeiderpartiet ønsker et forsvar basert på verneplikten. For økt beredskap i hele landet vil Arbeiderpartiet styrke Heimvernet med bedre utstyr og mer øving. Vi skal anerkjenne våre veteraners innsats for landet i internasjonal tjeneste og sørge for god helsemessig og sosial oppfølging før, under og etter tjeneste.

Finsk og svensk NATO-medlemskap vil styrke alliansen og samtidig føre til et sterkere nordisk fotavtrykk i NATO. Et samlet Norden i alliansen vil også føre til en ny epoke i nordisk forsvars- og sikkerhetspolitikk, muliggjøre et enda tettere forsvarssamarbeid, og heve terskelen for aggresjon på den skandinaviske halvøy.

For å sikre det faglige grunnlag for hvordan Norges forsvarsevne og samfunnets motstandskraft best kan økes, nedsatte regjeringen både en forsvarskommisjon og en totalberedskapskommisjon. Det vil være viktig å sørge for at forsvarssektoren får nødvendig forutsigbarhet til å kunne foreta kloke og ressurseffektive investeringer som sikrer balanse mellom ambisjoner, struktur og økonomi. For Arbeiderpartiet er det viktig se sivil infrastruktur og samfunnssikkerhet i sammenheng med den nye sikkerhetspolitiske situasjonen. En utvidelse av NATO med Sverige og Finland, kan åpne for mer forflytning av allierte styrker og materiell mellom de nordiske landene. Derfor må vi sørge for at infrastrukturen vår er dimensjonert for å både yte og motta bistand fra våre NATO-partnere i nord. Dette gjelder både havner, bane og veier.

Norsk forsvarsindustri er av stor betydning for vår nasjonale forsvarsevne og for våre allierte nærmeste samarbeidspartnere. Norsk forsvarsindustri skaper i tillegg arbeidsplasser i hele landet, står for betydelige eksportinntekter, og bidrar til utvikling av avansert teknologi som også andre bransjer drar nytte av. Det er strategisk viktig med statlig eierskap i de store forsvarsbedriftene i Norge.

Arbeiderpartiet vil:

- Gjennomføre en konkret og ambisiøs opptrappingsplan for å nå NATOs toprosentmål innen 2026
- Gjennomgå og følge opp anbefalingene fra forsvarskommisjonen og gjennomføre den nødvendige styrkingen.
- prioritere gode rammevilkår for forsvarsansatte og sikre at vernepliktige og ansatte møtes av inkluderende kultur uavhengig av kjønn og legning.
- hindre omfattende privatisering av Forsvarets støttefunksjoner,

- legge til rette for økte investeringer i forskning og utvikling for å stimulere til innovasjon og opprettholdelse av våre militær-teknologiske fortrinn.
- Styrke rekrutteringen til forsvaret gjennom målrettede tiltak for å møte behovet for økt bemanning.

Samfunnssikkerhet og samfunnsberedskap

Den norske samfunnsmodellen med høy tillit og en sterk offentlig sektor gjør norsk beredskap bedre. Vår politiske prosjekt ruster oss i urolige tider. Et sterkt felleskap både forebygger og beskytter oss mot trusler. Vi stiller opp for hverandre. Det skaper tillit mellom mennesker og mellom innbyggere og myndigheter. Tillit som er nødvendig når krisene kommer. Med den nye sikkerhetspolitiske situasjonen vi befinner oss i blir også samfunnssikkerheten utfordret på en rekke områder. De ulike delene av samfunnsberedskapen må henge bedre sammen.

Klimaendringer som medfører skred, ras, tørke og flom er noe vi allerede opplever, og som krever store ressurser, styrking av den lokale beredskapen og ikke minst bedre samarbeid og koordinering mellom politi, brann og redning, frivillige, kommuner og direktorater. Alt dette skaper et økt behov for ressurser til beredskap på alle nivåer og alle samfunnsområder. Noe Arbeiderpartiet jobber for å levere på hver dag gjennom å gjøre samfunnet mer rettferdig og ved å legge vekt på at byrder og goder skal ytes etter evne og fås etter behov.

Den nære beredskapen

Den nære beredskapen – brann- og redningsvesenet, nærpolitiet, Sivilforsvaret og ambulansen – må styrkes for at vi skal stå bedre rustet i neste krise. Det krever blant annet bedre samhandling og flere øvelser både mellom nødetatene og sammen med de frivillige beredskapsorganisasjonene, et godt samarbeid mellom kommuner og lokale næringsaktører og sikring av kritisk infrastruktur gjennom for eksempel ras- og skredsikring.

På justis og beredskapsområdet har regjeringen trappet opp innsatsen kraftig og levert tiltak og penger gjennom den såkalte Ukrainaproposisjonen og statsbudsjettet for 2023. Det har blitt bevilget mer penger til politiet som vår viktigste beredskapsressurs, til etterretning gjennom de hemmelige tjenester, og til vårt digitale forsvarsverk.

Tilgang til viktige varer

Russlands ulovlige angrepskrig i Ukraina har tydeliggjort farene ved å gjøre seg avhengig av autoritære regimer. For Europa førte bortfall av russisk gass til skyhøye strømpriser og misnøye i befolkningen. Og over hele verden steg prisene på basisvarer som mat og drivstoff. I over femti år la verdens ledende demokratier til grunn at mer samhandel ville føre til en demokratisk utvikling i autoritære stater. Samtidig understreker de utfordringene både vi og landene rundt oss står ovenfor nå, viktigheten av tilstrekkelig nasjonal beredskap og at vi har tilgang til de varene vi trenger. Derfor er det viktig at vi jobber tett sammen med samarbeidspartnere og allierte for å sikre tilgangen til kritiske råstoffer, mineraler og metaller, energi, nødvendige legemidler og innsatsfaktorer som vi i dag er for avhengige av å få fra land vi ikke har sikkerhetspolitisk samarbeid med. Norske olje og gass installasjoner og

infrastruktur er avgjørende for europeisk energisikkerhet, og er en samfunnskritisk og viktig infrastruktur

Matsikkerhet

Klimaendringene, pandemi og Ukraina-krigen har aktualisert bærekraftig matproduksjon og matsikkerhet som en del av samfunnsberedskapen. Alle land har både rett og plikt til å produsere så mye av sin egen mat som mulig. Både landbruksnæringen og sjømatnæringen spiller en avgjørende rolle i å sikre oss nok trygg mat på norske naturressurser og dermed gi arbeid, god ernæring og helse. Vi vil fortsette arbeidet med å tette inntektsgapet mellom jobber i jordbruket og andre i samfunnet. Vi vil forbedre vår felles trygghet ved å øke selvforsyningen, styrke matberedskapen og legge til rette for landbruk i hele landet. Det er også viktig for den nasjonale matsikkerheten at Norge bidrar til å høste og dyrke mer mat fra havet og utnytter de mulighetene vi har for matproduksjon basert på våre fjorder og havområder.

Bedre samhandling og helhet i beredskapsarbeidet

Så har Gjørsv-kommisjonen sagt mye klokt om de gode kreftene som ikke fant hverandre, at det handler om kultur og ledelse og samhandling mer enn det handler om ressurser. Arbeidet fremover må derfor også handle om hvordan vi organiserer de ressursene vi har på best mulig måte. Og det må foretas en grundig vurdering av forholdet mellom det totale trusselbildet og den samlede mengden beredskapsressurser vi rår over. Behovet for en helhetlig tilnærming til beredskap understrekes ytterligere av muligheten for at flere kriser kan inntreffe samtidig. Sårbarheten for flere samtidige hendelser kan også utnyttes av aktører som ikke vil oss vel, gjennom hybride angrep.

Regjeringen har svart på dette ved å nedsette en totalberedskapskommisjon som skal gi oss en prinsipiell vurdering av styrker og svakheter ved dagens beredskapssystem.

Totalberedskapskommisjonens arbeid vil danne grunnlaget for utarbeidelse av en nasjonal langtidsplan for beredskap, som ser beredskapsressursene nasjonalt og regionalt i en sammenheng og legger grunnlaget for konkrete planer for utbedringer. På denne måten skal Arbeiderpartiet stå i fremste rekke for å sikre at Norge har den beste og riktigste beredskapen for vårt land.

Arbeiderpartiet vil:

- styrke innsatsen for å opprettholde en regelstyrt verdensorden, videreutvikle bærekraftige forsyningslinjer og styrke motstandskraften i det norske samfunnet.
- Styrkje den nasjonale datalagringsevna og den digitale beredskapen.
- Etablere beredskapslagring for korn og såfrø, og bedre virkemidlene for tørking og lagring av korn på gården.